

ЕЛЕКТРОННА ДЕМОКРАТІЯ В УКРАЇНІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ПРОБЛЕМИ РЕАЛІЗАЦІЇ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Проаналізовано особливості взаємодії влади і громадян, демократизацію комунікації. Проаналізовано розвиток суспільства на основі формування ефективного діалогу з державними органами.

Ключові слова: політичний діалог, політична комунікація, політичні технології, електронна демократія, електронне урядування.

***Abstract** The peculiarities of the interaction between the authorities and the citizens, democratization of communication are analyzed. The development of society on the basis of forming an effective dialogue with state bodies is analyzed.*

Key words: political dialogue, political communication, political technologies, e-democracy, e-government.

Вступ

Однією із визначальних умов ефективного реформування державних інституцій, публічної влади, розвитку процесів демократизації в умовах інформаційного суспільства є електронне урядування. В Україні електронна демократія перебуває на стадії інтенсивного становлення і розвитку. Передумовами для формування електронної демократії в Україні стали розширення доступу населення до Інтернету та інтенсивний розвиток ІТ-сектору [1; 2]. Активну участь у становленні електронної демократії в Україні бере громадянське суспільство. Проте, виникає питання, наскільки набула розвитку е-демократія в умовах цифрової нерівності та недовіри громадян до влади?

Основна частина

У вітчизняному законодавстві поняття «е-демократії», як напрямок політики держави, визначено у Розпорядженні КМУ від 15 травня 2013 року № 386-р «Про схвалення Стратегії розвитку інформаційного суспільства». Відповідно до нього, електронна демократія - форма суспільних відносин, за якої громадяни та організації залучаються до державотворення та державного управління, а також до місцевого самоуправління шляхом широкого застосування інформаційно-комунікативних технологій [3].

Ключову роль у функціонуванні е-демократії в Україні відіграють сайти центральних органів влади та місцевого самоврядування, які виконують функцію інформування суспільства про діяльність органів влади, спрощують доступ громадян до відкритих даних та державних послуг. На сайті Верховної Ради України публікуються законодавчі акти після прийняття. Судова гілка влади представлена в Інтернеті Єдиним державним реєстром судових рішень. Практично всі центральні органи влади України мають свої сайти, багато з них представлені у соціальних мережах. Проте рівень інтерактивності веб-сторінок державних установ залишається різним. Але тільки інформування громадян за принципом «згори – вниз» недостатньо, для повноцінного функціонування електронної демократії веб-сайти органів влади мають забезпечувати ефективну взаємодію з громадянським суспільством. Перехід від одностороннього формату до справжньої комунікації між владою та суспільством нині триває [1-3].

Переваги застосування електронної демократії – покращення механізмів публічного управління: налагодження активної взаємодії між органами влади, владою і бізнесом, владою і громадянами за допомогою інформаційно-комунікативних технологій [4].

Назвемо деякі проблеми, які, за визначенням Міжнародного фонду «Відродження», заважають розвитку е-урядування та е-демократії в Україні: упровадження технологій е-урядування вимагає модернізації, передусім, системи державного управління, проведення ефективної адміністративної

реформи; недосконалість процедур надання та отримання адміністративних послуг шляхом використання інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ); відсутність типових підходів та типових вимог у впровадженні технологій е-урядування; повільність становлення е-демократії [2].

До найважливіших інструментів електронної демократії в Україні належать електронні петиції. Законодавчим підґрунтям для їх запровадження стало внесення у 2015 році до Закону України «Про звернення громадян» змін, що стосувалися електронного звернення та електронних петицій. Першою серед державних установ України сервіс електронних петицій запровадила Адміністрація Президента України. Ініціатива мала успіх: вже протягом першого року існування системи 2 млн. громадян поставили свої підписи під тією чи іншою петицією [5].

Однією із складових е-урядування є формування громадських бюджетів участі. Завдяки бюджетам участі громадяни можуть визначати, на які потреби спрямовувати бюджетні кошти. Частина міського бюджету спрямовується на запропоновані громадянами проекти, які обираються шляхом електронного голосування. Бюджети участі діють у Києві, Вінниці та багатьох обласних центрах. Крім того, є європейська практика електронного декларування. Вони були запроваджені в Україні за підтримки Європейського Союзу у 2016 році. Високопосадовці мають щорічно декларувати в електронному вигляді наявні фінанси та майно. Це дає змогу контролювати доходи держслужбовців, що є запорукою демократизації суспільних відносин [1; 3].

Основними завданнями е-демократії є: розширення можливостей громадян та бізнесу брати участь в управлінні державою за допомогою онлайн-інструментів; поліпшення комунікації між владою і громадою; збільшення рівня прозорості діяльності органів влади завдяки використанню сучасних технологій доступу до інформації.

Висновки

На сьогодні, електронна демократія в Україні інтенсивно розвивається. І на мою думку, перспективними напрямками для подальшого розвитку е-демократії в Україні є впровадження електронного цифрового підпису та переведення в он-лайн головного компоненту демократії – виборів – шляхом запровадження електронного голосування. Головними перепонами на шляху реалізації е-демократії та е-урядування є цифрова нерівність громадян і недовіра до влади, зневіра у власних силах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Денисюк С.Г., Корнієнко В.О. Практичні виклики та реальні потенції е-демократії: український варіант. *Studia Politologica Ucraino-Polona*. Житомир–Київ–Краків : ФОП Євенок О. О., 2017. Випуск 7. С. 194–200.
2. Denysiuk S., Nerytska T. Problems of E-Governance Implementation in Ukraine. *Ukrainian Journal of International Law*. Київ: Київський національний університет ім. Тараса Шевченка, 2017. 2. С. 108–112.
3. Комунікація: демократичні стандарти в роботі органів державної влади ; за заг. ред. Н. К. Дніпроенко. Київ : ТОВ «Вістка», 2008.
4. Грицяк Н.В., Соловійов С.Г. Електронна демократія: навчальний посібник. Київ, 2015.
5. Електронна демократія в Україні: елементи на методи. URL: <https://gurt.org.ua/articles/44096/>

Брянська Віталіна Вікторівна – студентка групи МЗД–176, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: vitalinaa3101@gmail.com

Денисюк Світлана Георгіївна – доктор політичних наук, професор, професор кафедри суспільно-політичних наук, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: svetadenisiyk@gmail.com

Vitalina V. Brianska - Faculty of Management and Information Security Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: vitalinaa3101@gmail.com

Svitlana G. Denysiuk – Doctor of Politician science (Eng.), professor, professor of social and political sciences department, svetadenisiyk@gmail.com.